International Journal of Kannada Research 2021; 7(1): 38-41

International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2021; 7(1): 38-41
© 2021 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 26-11-2020
Accepted: 29-12-2020

Dr. Poornima S
Associate Professor, Department of Kannada, No.325, 9th Main, 1st Cross, Opp:Rto Bhavaninagar Ii Stage Railway Layout Mallathahalli, Bangalore, Karnataka, India

Corresponding Author:
Dr. Poornima S
Associate Professor, Department of Kannada, No.325, 9th Main, 1st Cross, Opp:Rto Bhavaninagar Ii Stage Railway Layout Mallathahalli, Bangalore, Karnataka, India

ಮಧುರ ಪ್ರೀತಿಯ ಪುತ್ಥಳಿ ರಾಧೆ ಅಥವಾ ಪ್ರೇಮ ಪುನೀತೆ ರಾದ

Dr. Poornima S

"ಪ್ರೀತಿಯದು ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮುಗಿದರದು ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಬರಬಹುದಾದ, ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ, ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ, ವೈಭವೀಕರಿಸಬಹುದಾದು. "ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ" ಎಂಬುದು ಅಕ್ಷರ ಸಹ ಸತ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮಗಳು ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ, ಕಾಲ, ವಯೋಮಾನ, ನೀತಿ, ನಿಯಮ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ; ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲಗೊಡದೆ ನಕ್ಕು, ನಲಿದು, ಕುಣಿದು, ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ, ರೋಧಿಸಿ, ಆನಂದಿಸಿ, ಪ್ರಲಾಪಿಸಿ ಏನೇನೊ ಆಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಏನೆಲ್ಲವು ಅಲ್ಲ ಅನಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರೀತಿಯೆಡೆಗೆ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರೇಮದ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಎಡಬಿಡದೆ ಒಡನಾಡುವ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿ ಲೌಕಿಕವಾಗುಳಿದ ಸಂಬಂಧಗಳೆಡೆಗೆ ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯೊಡನೆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಭಾವುಕಳಾದ ರಾಧೆಯದು ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಮಹಾಪಾತ್ರತ್ವವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ಎನ್ನುವಂತ ಮಧುರ ಭಾವದ ಪುತ್ಥಳಿಯಾಗಿ ರಾಧೆ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ರಾಧೆ ಎಂಬುದು ಅನನ್ಯ ಅಪೂರ್ವ ಭಾವಸಂಪತ್ತು. ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾದ ರಾಧಾ–ಮಾಧವರು ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಗಳ ಪ್ರತೀಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಧೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯಳು. ರಾಧೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿತ್ತು. ರಾಧೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ರಾಧೆಗೆ ಆಯಾನ್ ಅಥವಾ ಅಭಿಮಾನ್ಯು ಅಥವಾ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಪತಿ ಇದ್ದರು. ರಾಧೆಗೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹವಾಗಿ ಆರು ವರ್ಷದವಳಿದ್ದಾಗ ಪತಿ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ಎಂಬ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಥಾಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ. ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧೆ ತನ್ನ ಅಂತಿಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೊರೆದು ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೊಡನಿರಲು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿದಳು ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದೂ ದೂರವಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ; ದೂರವಿದ್ದೂ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವುದು ಲೇಸೆಂದು ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳಲಿನ ನಿನಾದವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಾದ ಕೂಡಲೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಗಾಗಿ ಕೊನೆ ಬಾರಿಗೆ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸಿ ರಾಧೆ ಕಾಲವಾದ ಅನಂತರ ಕೊಳಲನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನು ಎನ್ನುವಂತ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ನಿಜವೊ ಅಲ್ಲವೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ರಾಧಾ–ಮೋಹನರು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಸುಖಿಸುವಂತಹ ಪರಸ್ಪರ ಒಡನಾಡುವ ಎದುರಿಗಿಲ್ಲವಾದಾಗ ಯಾವ ರೀತಿ ವಿರಹ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೊ ಆ ಎಲ್ಲಾ ತಾಪಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಂತ ಸಂದರ್ಭ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂತೋ ಇಲ್ಲವೊ ಗೋತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಧಾ–ಮಾಧವನ ಅಮರ ಪ್ರೇಮಗಳನ್ನು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವವರು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೆಲವರು ತೆಗಳುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ರಾಧಾ–ಮಾಧವವರ ಪ್ರೇಮ ಸಾರ್ವಕಾಲೀಕ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಸಹ ಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ರಾಧೆಯಂತೆ ಪರಿತಪಿಸುವ; ರಾಧೆಯನ್ನು ಸೇರಲು ಹಂಬಲಿಸುವ ಮೋಹನನಂಥ ಅನೇಕರನ್ನು ವಾಸ್ತವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಕ್ತ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ಮಹಾನ್ ಕವಿಗಳು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕರನ್ನು ರಾಧೆ ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ ನನಗೂ ತುಂಬಾ ತುಂಬಾ ಕಾಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನ ಅತೀಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನನಗೆ ಗೋವಿಂದನ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತ ರಾಧೆಯ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಅಧಿಕವೆಂದು ತೋರುವುದರೊಂದಿಗೆ ರಾಧೆಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನವಿದ್ದೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಅವಸಾನ ಕಾಲ ಸಮೀಸುವಾಗ ಸಂಸಾರ ತ್ಯಜಿಸಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳುವಾಗ ಅವಳ ಪತಿ ಏನಂದನು?

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯ ಪತಿ ವಿರೋಧಿಸಿದನಾ ಅಥವಾ ಸಹಕರಿಸಿದನಾ ಅನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಾಧೆಗೆ ಸಂಸಾರವಿದ್ದು ಅವಳು ತೊರೆದು ಹೋದಾಗ ಆ ಪತಿ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದರೆ ರಾಧೆಯ ಅಮರ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತ ಅವಳ ಪತಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಲ್ಲವೇ ಅಂಶವೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ರಾಧಾ ಅರ್ಥಪರಂಪರೆಗಳು

ರಾಧಾ ಎಂಬುದು ಕೂಗುವಿಕೆ, ದಯೆ, ಯಶಸ್ಸು, ವೈಶಾಖ ಮಾಸ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೇಯಸಿ, ನಂದಗೋಕುಲದ ಒಬ್ಬ ಗೋಪಕನ್ಯೆ. ನಿಘಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ರಾಧ ಎಂದರೆ ಕೂಗುವಿಕೆ, ದಯೆ, ಯಶಸ್ಸು, ವೈಶಾಖಮಾಸ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳು ಸಹ ರಾಧಾ ಎಂಬಾಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಅರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳಾಗಿವೆ. ರಾಧೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಸದಾ ಅವಳ ಮನ ಕೂಗುವುದು, ಕೃಷ್ಣ ಬೃಂದಾವನ್ನು ತೊರೆಯುವ ಮೂಲಕ ರಾಧೆಯನ್ನು ತೊರೆದರೂ ರಾಧೆ ಅನುಕ್ಷಣವೂ ತನ್ನ ಮೋಹನನ್ನು ದೋಷಿಸದೆ ಅನುರಕ್ತಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳ ದಯೆ, ಮಾಧವನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಗೆದ್ದ ರಾಧೆಯ ಯಶಸ್ಸು, ವೈಶಾಖ ಮಾಸವೆಂದರೆ 'ವಂಸತ ಮಾಸ', ಅಮರ ಅನಂತ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ರಾಧಾ–ಗೋವಿಂದರ ಒಲುಮೆಯ ವಂಸತಗಳು ಹೀಗೆ ರಾಧಾ ಹೆಸರಿನ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವು ಸಹ ಆಕೆಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಅರ್ಥಪರಂಪರೆಗಳನ್ನ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ರಾಧಾ ಜನ್ಮದಿನ್ನೆಲೆಗಳು

ಪುರಾಣ ಭಾರತ ಕೋಶದ ಪ್ರಕಾರ ವೃಷಭಾನು ಕಳಾವತಿಯರ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ನಂದಗೋಕುಲದ ಪ್ರಾಣಸಖಿ. ರಾಧೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ 'ಸುಗುಣಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಾಮನ ದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದೂ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಾಯಿಯ ತಂಬುಲಕ್ಕೆ ಕೈನೀಡಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ರಾಮನು ಒಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳೆನ್ನಲು, ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಂಗಸುಖವನ್ನು ಆಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲು "ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು.

ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷ್ಣನೇ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಹೆಣ್ರೂಪಧಾರಿ ರಾಧೆಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಡ್ರೂಪಧಾರಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿಯೂ ರೂಪ ಪಡೆದು ಅನಂತ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದಾಗ ಹೆಣ್ರೂಪಧಾರಿಯಾದ ರಾಧೆಯ ಮೈ ಬೆವರೇ ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಆಕೆಯೊಂದು ಚಿನ್ನದ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾಯಿತು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮೊಟ್ಟೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಾ ಮೊಟ್ಟೆ ಒಡೆದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮ ಹೊರಬಂದ. ಹಾಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವೇ ರಾಧೆ. ಈಕೆಯಿಂದಲೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಮಾತೃ, ಮಹಾವಿಷ್ಣುಧಾತೃಯಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗನ್ಮಾತೃ, ಸರ್ವಮಾತೃ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಖ್ಯಾತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮೊತ್ತೊಂದೆಡೆ ವೃಷಭಾನು ಯಜ್ಞವೊಂದಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹದಮಾಡುವಾಗ ರಾಧೆ ಭೂಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ದೊರೆತಳು ಎಂದಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ತಾನು ಜನಿಸುವ ಮುಂಚೆ ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಶ್ಮೀದೇವಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ರಾಧೆಯಾಗಿ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸ, ಜ್ಯೇಷ್ಠನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಾಷ್ಟಮಿಯ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲು ಹೇಳಿದನೆಂಬ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸಹ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ರಾಧೆಯ ವೈವಾಹಿಕತೆಗಳು

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಭಿಮನ್ಯು ಎಂಬುವರ ಜತೆ ರಾಧೆಯ ವಿವಾಹವಾಗಿತ್ತೆಂದು; ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯ ಪತಿ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಎಂದು ಇರುವುದಲ್ಲದೆ, ವೃಂದಾವನಲ್ಲಿ ರಾಧಾ–ಕೃಷ್ಣನ ಮದುವೆಯ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವಹಿಸಿದ್ದನು. ಒಂದು ಸಲ ಬಾಲಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ತಂದೆ ನಂದನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯೊಂದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಎಬ್ಬಿಸಿ ರಾಧೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೇ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯಾಪತಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಧೆ ಶ್ರೀಮಂತಳು, ಗೌರವಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಳು; ಕೃಷ್ಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೋಕುಲವಾಸಿ. ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಈಕೆ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ತು, ಗೌರವಗಳನ್ನು ತೊರೆದಳು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ.

ಚಂಡಿದಾಸರ ಕಾವ್ಯದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧೆ 'ಅಯಾನ' ಎಂಬಾತ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಎಂಬುದರೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅಪಾರ ಪ್ರೇಮದ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಂಗಾಳದ ಚೈತನ್ಯ ಪಂಥದ ಪ್ರಕಾರ 'ಭಕ್ತ' ದೇವರಲ್ಲಿ ಇಡುವ "ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆ" ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತ ಪೋಷಕನಾಗಿ, ಗುರುವಾಗಿ, ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವನಾದರೂ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚು ಆತ್ಮೀಯ ಹಾಗೂ ಆಪ್ತವಾದದ್ದು. ಈ ಧೋರಣೆಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಪಂಥದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪದ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರಾಧೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಕೃಷ್ಣನಾಮ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿನ ರಾಧೆಯ ಹೆಸರು

ರಾಧೆ ಕೃಷ್ಣರು ವಿವಾಹ, ದಾಂಪತ್ಯ, ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕದ ಅಮರ ಪ್ರೇಮಿಗಳು. ಕೃಷ್ಣ ರಾಧೆಯನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದೆ 'ರೇಪಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕೃಷ್ಣ ಬೃಂದಾವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾವ ಕಂಸನ ವಧೆಗಾಗಿ 'ಅಕ್ರೂರ'ನೊಡನೆ ತೆರಳುವಾಗ ರಾಧೆ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹ ಬಯಕೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆತ್ಮವೇ ನೀನಾಗಿರುವಾಗ ಮದುವೆ ಏಕೆ? ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇ ಮೊದಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅವಿನಾಭಾವದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ರಾಧೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ರಾಧಾಮಾಧವ, ರಾಧಾಮೋಹನ, ರಾಧಾರಮಣ ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣನ ಹಲವು ನಾಮಗಳ ಮುಂದೆ ರಾಧೆಯ ಹೆಸರು ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ.

ರಾಧಾಮೋಹನ ಅನುಪಮ ಬಾಂಧವ್ಯ

ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಾಣಲು ಒಮ್ಮೆ ಮಥುರಾ ನಗರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಹಲವರಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯೂ ಸಹ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತ್ಸರ್ಯಗೊಂಡ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಂಪಾದ ಹಾಲನ್ನು ನೀಡಿ ರಾಧೆಗೆ ಮಾತ್ರ ತುಂಬಾ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ಹಾಲನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಆ ಬಿಸಿ ಹಾಲನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ರಾಧೆಗೆ ಆ ಬಿಸಿ ಹಾಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಗಂಟಲು ಸುಡುವ ಬದಲು ಕೃಷ್ಣನ ಗಂಟಲು ಸುಟ್ಟಿಹೋಗಿರುವ ಕಥೆಯಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಧೆಯು ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಬಂಧನಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನಿರಲು ಬಯಸಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅರಮನೆಯ ದಾಸಿ ಸಂಕುಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದರೂ

ಅನಂತ ದೂರವಿರುವಂತ ಭಾವಕ್ಕಿಂತ; ದೊರದಲ್ಲಿದ್ದು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿರವಿರುವುದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಸಾವು ಬಂದೊದಗಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುಗಾನ ಕೇಳುವ ಬಯಕೆಯುಂಟಾದ ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಾಧೆಗೊಸ್ಕರ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸಿ ರಾಧಾ ನಿಧನದ ನಂತರ ಆ ಕೊಳಲನ್ನೇ ಮುರಿದುಹಾಕಿದನೆಂಬ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ರಾಧಾಮಾಧವರ ಅನಂತ,ಅನನ್ಯ ಬಾಂದವ್ಯದ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿವೆ.

ರಾಧೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

ನಿಂಬಾರ್ಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ಥಾಪಕನಾದ ನಿಂಬಾರ್ಕನು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರೊಡಗೂಡಿ ಪರಮ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ ರಾದೇಯು ನಿಂಬಾರ್ಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪೂಜಾ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಹಿಂದುಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಸಮ್ಮಿಲನ ದೇವರೆಂದು ಕರೆದು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ವಾತ್ಯಲ್ಯದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಟ್ಟ ರಾಧೆ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮ ಸ್ವರೂಪಣಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಪೂಜಿತ ದಂಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿನಾರಾಯಣ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ರಾಧಾರಮಣ, ರಾಧಾಗೋವಿಂದ ಮೊದಲಾದ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಾರಾತಾದ್ಯಂತದ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಜಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಧೆ

ಕೃಷ್ಣನ ಪೂರ್ವಜೀವನ ಕೃತಿಗಳಾದ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಹರಿವಂಶ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರಜೀವನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಾಗಲಿ ರಾಧೆಯ ಕುರಿತ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಕವಿ 'ಜಯದೇವ' ತನ್ನ 'ಗೀತಗೋವಿಂದ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಧೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ರಾಧೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಹೊರತಾದ ಬೇರೊಬ್ಬರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿತ್ತೆನ್ನುವುದನ್ನು; ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಅನನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ವಿಚಾರ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕವಿ–ಕಲಾವಿದರ ಕಾಡಿದ ರಾಧೆ

ರಾಧೆ ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳಾದ ಕುವೆಂಪು, ಪುತಿನ, ಎಚ್.ಎಸ್.ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ, ಬಾಗೂರು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕಾಡಿ ರಾಧೆ ವಿಚಾರಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಒಡಿಯಾ ಭಾಷೆಯ ರಾಮಕಾಂತ್ ರಾಥ್ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕರನ್ನು ಸಹ ಕಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಧೆ ಮಾಧವನನ್ನ ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು, ಪರಸ್ಪರ ಹೃದಯಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ, ಮನಮೋಹಕ ಕಮಲನಯನಗಳ ಸಂಗಮ, ವಿರಹ ವೇದನೆ, ಸಮಾಗಮ, ಅಮರ ಪ್ರೇಮ, ಗೆಳೆತನ, ನೋವು, ನಲಿವು, ತ್ಯಾಗ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಲವು ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಅನಂತ ಭಾವಕೋಶವನ್ನು ಅನಂತ ಅರ್ಥ ಸಾದೃಶ್ಯದ ಅಖಂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯ ಕವಿಗಳು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಡಿಯಾ ಭಾಷೆಯ ರಾಮಕಾಂತ್ ರಾಥ್ ಅವರಂತು ರಾಧೆಯ ಕಥೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲಿನ ರಾಧೆ ಅವರ ತೀವ್ರ ಪ್ರೀತಿಯ 'ಶ್ರೀರಾಧ' ಕಾವ್ಯ ಒಡಿಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ರಾಮಕಾಂತ್ ರಾಥ್ ಅವರ 'ಶ್ರೀರಾಧ' ಕವನ ಸಂಕಲಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರ್ತಿದೇವಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಒಡಿಸಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ 'ಅತಿಬಾಡಿ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸ್ ಸಮ್ಮಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ರಾಮಕಾಂತ್ ರಾಥ್ ಅವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ.

ಪು.ತಿ.ನ ಅವರ "ಅಕೋ ಶ್ಯಾಮ ಅವಳೆ ರಾಧೆ ನಲಿಯುತಿಹರು" ಎಂಬ ಗೀತೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪು.ತಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ರಾಧೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ರಾಧೆಗೆ ಪುನರ್ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವಂತ ಮಹತ್ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಧಾಮಾಧರ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಕಥೆ ಕೇವಲ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ರಾಧಾಮಾದವರು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ. ಇಂದು ಸಹ ರಾಧೆಯಂತೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವ, ರಾಧೆಯಂತೆ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾತನೆಯನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಧೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಅವರ "ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಧೆಯು ಕೂಡ" ಎಂಬ ಕವನ ರಾಧೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಅನೇಕ ಮಹಿಳಾ ಮಣಿಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುವಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಧೆಯ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಯದವರಿಗೂ ಕೂಡ ಈ ಕವನ ರಾಧಾ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿ ಅನೇಕರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದೆ, ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೆನಿಸಿದೆ. ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಧೆಯು ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಂತೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು... ನನಗೆ ನನ್ನ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕಣ್ಣು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ವಿವಾಹೇತರು ಬಂಧನಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯಲು ರಾಧೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಳಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು "ನಾನು ನನ್ನದು ನನ್ನವರೆಂಬ ಎಲ್ಲಾ ತೊಡರುಗಳನ್ನು, ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ರಾಧೆ ತೋರಿದಳು ದಾರಿ" ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತ ರಾಧೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು "ತನ್ನನು ತೊರೆದರು ತೊರೆಯದು ಪ್ರಿಯನ; ರಾಧೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ನೀತಿ" ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಧೆಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅದ್ವಿತೀಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯನ್ನು ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಧೆಯು ಕೂಡ ಕವನ ಅಖಂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅಧ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬ ಎರಡಕ್ಷರದ ಪದದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾದ ಶಕ್ತಿ ಅಡಕಗೊಂಡಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಭ್ರಮೆ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಧರ್ಮ, ಸ್ವಚ್ಚ ನಿರ್ಮಲ ಸಂಬಂಧ, ಜನ್ಮಾಂತರದ ಋಣಾನುಬಂಧ, ಅಖಂಡವಾದ ನಂಬಿಕೆ, ಒಲುಮೆಯ ಹೃದಯಗಾನ, ಮೂಕವೇದನೆ, ವಿರಹದ ನೋವು, ಮಿಲನದ ಕಾತರ, ಭಾವನೆಗಳ ಸಾಕಾರ ರೂಪ, ಒಲವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಎಂಬಂತೆ ನೂರಾರು ಸ್ವರೂಪಗಳ ಮೂಲಕ ನೂರಾರು ಜೀವಿ ಜೀವಗಳ ಜೀವನಾನುನುಭವದ ಪರಮ ಸತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡ ಅನಂತತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ; ಪ್ರೇಮ ಪುನೀತೆಯಾಗಿ; ಪ್ರೇಮದ ಪುತ್ಥಳಿಯಾಗಿ ರಾಧೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗದ ಮನಮಿಡಿತದ ಎಳೆಯಾಗಿ ಸಹೃದಯರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನಗಳು

1. ರಾಧೆ ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ
2. ್ಳಣಣಠಿ://ಞಟ.ತಿಞಞರಿಜಜುಚಿ.ಠಡಿರ//1ಟ4ಚಿ
3. ್ಳಣಣಠಿ://ಛಿಠಟಟಠಟ.ತಿಞಞಟಜಜುಚಿ.ಠಡಿರ/ತಿಞಞ/ಈಟಟಜ: ಂಛಜಟ ಚಿಡಿಟಚಿಚಿಟಿ ಞ್ಳಚಿಟಿ ಠಿಠಣ ಚಿಡಿಣ.ಡಿಚಿಜ್ಞುಚಿ ಞಡ್ಞುಟಿ.ರಿಠಿರ
4. ಃಥಿ ್ಳಜಟಚಿಟಿಣು ಚಿಟುಟಿಟ ಚಿಟುಟಿಟ ಠಿಣಾಛಟ್ಞುಜಜ:ಖಚಿಣಣಾಡಿಜಚಿಥಿ, ಆಜಛಿಜಟಛಜಡಿ8, 2018,16:30[ಐಖಖಿ]
5. ್ಳಣಣಠಿ://ಥಿಠಣಾಣಣಾ.ಛಜ/ಟಕಿಎಣಾಜಿ3ದಟರಿದ4 ದೃಶ್ಯ ರೂಪಕ
6. ಯೂಟುಬ್ ಛಚಿರಣಾಡಿ ಟಚಿಡಿಞಚಿಟಿಜಜಥಿಚಿ, ಕಣಾಛಟ್ಞುಜಜ ಠಟಿ ಂಣಾರ 7, 2019
7. ಯೂಟುಬ್ ಂಟಿಚಿಟಿಜ ಎಜಜತಚಿ, ಕಣಾಛಟ್ಞುಜಜ ಠಟಿ ಈಜಛ 25, 2018